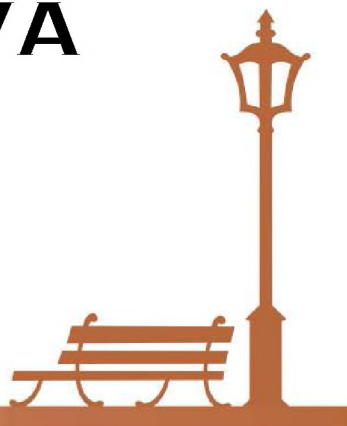

HISTORICKÉ VILY KRNOVA

Úvod

Ve 2. polovině 19. a první polovině 20. století zaznamenalo město Krnov velmi bouřlivý rozvoj. Během tohoto období se z malého městečka, chráněného hradbami, stalo významné průmyslové centrum severní Moravy s přibývajícím počtem továrních budov a průmyslových areálů. Stavební vývoj nabyt nebývalých rozměrů, stavěny byly budovy církevní i veřejné, těžištěm novodobé architektury v Krnově se stala především problematika rodinného domu. Týkalo se to obzvláště movitějších vrstev obyvatelstva, které měly finanční prostředky na stavby okázalejších rodinných sídel, projektovaných vyhlášenými architekty, ať již původem z Krnova či jiných měst Rakousko-Uherska. Jakožto stavitelé jejich podobu výrazně ovlivňovaly tři krnovské stavební firmy. Jednu vlastnil Ernst Latzel, druhým stavitelem byl Eduard Frank a ke konci 19. století stále výrazněji zasahoval do podoby obytných stavení v Krnově i Josef Hartel. Úspěchy a rozvoj jednotlivých firem přivedly do Krnova také architekty a stavitele z Brna a Vídně: Otto Prutschera, Franze Seidla, Bruno Bauera, Franze Ehrenberga aj. Rodinné vily pocházející z jejich návrhů patří dodnes mezi architektonické skvosty nejen města Krnova, ale i Moravskoslezského kraje.

W drugiej połowie 19. i pierwszej połowie 20. wieku Krnov przeżył bardzo burzliwy rozwój. W tym czasie z małego miasteczka, chronionego murami obronnymi, stał się znaczącym centrum północnej Morawy ze wzrastającą liczbą budynków towarowych oraz arealów przemysłowych. Rozwój budownictwa osiągnął niebywałe rozmiary, budowane były zarówno obiekty kościelne, jak i publiczne, centrum zainteresowań nowoczesnej architektury w Krnovie stała się przede wszystkim problematyka rodzinnego domu. Dotyczyło to szczególnie bogatych warstw społeczeństwa, które posiadały środki finansowe na budowę okazałych rodzinnych siedlisk, projektowanych przez znanych architektów, zarówno pochodzący z Krnova, jak i Austro – Węgień. Budowniczy z upodobaniem ograniczali się do korzystania z trzech firm budowlanych. Właścicielem jednej z nich był Ernst Latzel, drugim budowniczym był Eduard Frank, a pod koniec 19. wieku wyraźniej sięgał do budownictwa mieszkalnego w Krnovie także Josef Hartel. Powodzenie i rozwój indywidualnych firm spowodował do Krnova architektów i budowniczych z Brna i Wiednia: Otto Prutschera, Franze Seidla, Bruno Bauera, Franze Ehrenberga i innych. Rodzinne wille, powstałe z ich projektów, do dnia dzisiejszego należą do klejnotów architektonicznych nie tylko miasta Krnova, ale i Kraju Morawsko – Śląskiego.

Vila Rudolfa Larische

Obytný dům pro nejmladšího syna zakladatele firmy Aloise Larische projektoval a vystavěl roku 1888 na dnešním Říčním okruhu 14 Ernest Latzel a první stavební úpravy provedl v roce 1929 architekt Leopold Bauer. Jedná se o jednoposchodovou, volně stojící budovu v novorenesančním stylu nepravidelného dvoukřídlého půdorysu. V průčelí do nádvoří je nad rozměrným oknem štít s monogramem majitele a vázami po stranách, na pravé boční fasádě štít s půlkruhovým vrcholem a datem 1888. V levé části budovy je v prvním patře umístěn balkon na tzv. toskánských sloupech. Ty rámují také hlavní vstup. Základ interiéru tvořila centrální hala s krbem a dřevěným schodištěm, nad nímž je dochována vitráž s geometrickými motivy, a ploché stropy zdobené táflováním nebo štukovou omítkou s rostlinnými či geometrickými prvky. Při úpravách pro provoz mateřské školy ve 2. polovině 20. století byla část vnitřního zařízení a výzdoby zničena. Poslední stavební práce byly v objektu provedeny v 90. letech, kdy jej získala do užívání pobočka ČSOB.

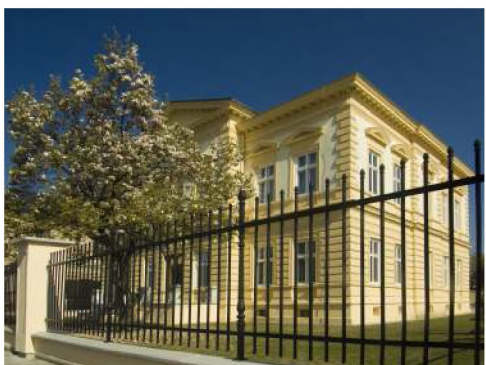
Willa Rudolfa Larische

Dom mieszkalny dla najmłodszego syna założyciela firmy, Aloisa Larische zaprojektował oraz wybudował w roku 1888, na dzisiejszym Říčním okruhu 14, Ernest Latzel, a pierwsze budowlane poprawki wprowadził architekt Leopold Bauer w roku 1929. Chodzi o jednopiętrowy, wolnostojący budynek, w noworenesansowym stylu, postawiony na nieregularnym dwuskrzydłowym planie. W czołowej części budynku, skierowanej na dziedziniec, nad obszernym oknem znajduje się tablica z monogramem właściciela, po bokach znajdują się wazy, zaś na prawej bocznej fasadzie jest tablica z półokrągłym wierzchołkiem i datą 1888. W lewej części budynku, na pierwszym piętrze, znajduje się balkon umieszczony na tzw. toskańskich kolumnach. Te właśnie, wyznaczają główne wejście do budynku. Podstawę wnętrza tworzyła centralna hala z kominkiem oraz drewnianymi schodami, nad którymi zachowany jest witraż z motywami geometrycznymi, a także płaskie stropy ozdobione boazerią i sztukaterią z roślinnymi i geometrycznymi elementami. Przy wprowadzaniu zmian, związanych z prowadzeniem w budynku przedszkola, w drugiej połowie XX wieku, część wyposażenia i wystroju wnętrza została zniszczona. Ostatnie prace budowlane były przeprowadzane w obiekcie w latach 90 - tych, gdy zaczął tam mieć swoją siedzibę oddział banku ČSOB.

Vila Aloise Larische

Nejméně známá vila rodiny Larischů na rohu ulic Dělnická – Říčnův okruh byla postavena pro Aloise Larische mladšího roku 1885 na místě bývalého hradního příkopu. Projektantem byl krnovský stavitel Ernest Latzel a stavbu realizovala jeho firma. Jde o typický příklad obytného domu konce 19. století, jehož základem byl ústřední halový prostor s velkým schodištěm. Přízemní místnosti sloužily jako kanceláře, 1. patro plnilo funkci obytnou. Zatímco naproti stojící stejná vila Karla, později Hermanna, Larische prošla dvěma fázemi úprav, dům Aloise se téměř nezměnil a dodnes má vzhled neorenesančního paláce. Zachováno zůstalo mramorové schodiště, zábradlí, štuková výzdoba apod. V současné době slouží veřejnosti jako Penzion Larischova vila.

Willa Aloise Larische

Najmniej znana willa rodziny Larischu, znajdująca się na rogu ulic Dělnická – Říčnův okruh, była postawiona dla Aloise Larischa młodszego w roku 1885 na miejscu byłej zamkowej fosy. Projektantem był krnowski budowniczy Ernest Latzel, budowę realizowała jego firma. Jest to typowy przykład domu mieszkalnego z końca XIX stulecia, jego podstawą była centralna halowa przestrzeń z wielkimi schodami. Pomieszczenia znajdujące się na parterze przeznaczone były na biura, pierwsze piętro zaś pełniło funkcję mieszkalną. W czasie gdy identyczna, stojąca na przeciwko willa Karla, później Hermanna Larische, przeszła dwie fazy remontów, dom Aloise niemal się niezmienił i do dzisiaj ma wygląd neorenesansowego pałacu. Zachowane zostały schody, poręcze, sztukateria itd. W dniu dzisiejszym służy społeczeństwu jako Pensjonat Larischova vila.

Chlupaczkova vila

Rozměrná stavba na dnešní Textilní ulici patřila krnovskému textilnímu podnikateli Aloisi Chlupaczkovi, spíše však jeho synům Johannovi a Aloisovi. Původně se jednalo o dvě samostatně stojící shodné vily v novobarokním slohu počátku 20. století. V roce 1924 – 26 byly propojeny podle projektu Leopolda Bauera stavbou patrové haly. Vznikla tak architektonicky zajímavá stavba se dvěma vchody, terasami, věžičkami a mnoha dekorativními prvky. Exteriér spojovacího traktu odkazoval na vídeňské pozdní baroko, naopak interiéry byly v duchu měšťanského empíru bohatě zdobeny štukovou výzdobou a hodnotným dřevěným obložením. Současným vlastníkem objektu je podnik Pega (dříve Závody Stanislava Kostky Neumanna) a ve druhé polovině 20. století zde byly kanceláře, jesle a ordinace závodního lékaře.

Chlupaczkova willa

Obszerna, znajdująca się na dzisiejszej ulicy Textilní, willa należała do krnowskiego włókienniczego przedsiębiorcy Aloisa Chlupaczkovi, w rzeczywistości jednak posiadali ją jego synowie - Johann i Alois. Pierwotnie były to dwa wolnostojące piętrowe budynki, powstałe w nowobarokowym stylu, z początku XX wieku. W latach 1924 – 1926, według projektu Leopolda Bauera, zostały one połączone budową piętrowej hali. Powstała w ten sposób architektonicznie ciekawa budowla, posiadająca dwa wejścia, tarasy, wieżyczki i wiele dekoracyjnych elementów. Zewnętrzna część skrzydła łączącego oba budynki wskazywała na wiedeński późny barok, natomiast część wewnętrzna, zbudowana w duchu mieszczańskiego empire, bogato zdobiona sztukaterią oraz drogocennymi drewnianymi elementami. Dzisiaj właścicielem obiektu jest przedsiębiorca Pega (wcześniej Zakłady Stanislawa Kostki Neumanna), a w drugiej połowie XX wieku znajdowały się tutaj biura, żłobek oraz gabinet zakładowego lekarza.

Vila Theodora Flemmicha

Neoklasicistní rezidenci si nechal roku 1914 podle projektu vídeňského architekta Otto Prutschera postavit jako rodinné sídlo na Hlubčické ulici místní textilní továrník Theodor Flemmich. Přízemí se zimní zahradou sloužilo k reprezentacím účelům – vstupní hala, panský pokoj, lovecký pokoj apod., první patro bylo využíváno rodinou pro soukromé účely. Provozní místnosti jako kuchyň a prádelna byly umístěny v suterénu. Na realizaci interiérů se podílely především uměleckořemeslné dílny Wiener Werkstätte, jmenovitě keramik Michael Powolný a severočeské sklárny, přičemž sám Prutscher vypracoval návrhy na sklenice, porcelán či jídelní příbor. S největší pravděpodobností se podílel i na tvorbě okolního areálu vily, tvořeného hospodářskou budovou, garáží a skleníkem s pozoruhodnou konstrukcí topného systému. Flemmichova rodina obývala dům až do znárodnění. Poté v něm bylo ubytováno 8 rodin a v letech 1951 – 2003 sloužil celý komplex potřebám vojenského ústavu a později jeslí. Počet dětí však postupně klesal a tak se od roku 1999 začalo jednat o jeho další využití. Vlastník, Krajský úřad Moravskoslezského kraje, ukončil provoz ústavu k 31. prosince 2003 a předal budovu městu Krnov pod podmínkou, že bude využita pro nekomerční účely. Od původního záměru na zřízení jeslí a mateřské školy bylo pro nezájem veřejnosti odstoupeno a v současnosti se realizují přípravy pro zahájení činnosti kulturního centra a spolkového domu.

Willa Theodora Flemmicha

Neoklasycystyczną rezydencję w roku 1914, według projektu wiedeńskiego architekta Otto Prutschera, wybudował jako rodzinną siedzibę na Hlubčické ulicy, miejscowy włókienniczy fabrykant, Theodor Flemmich. Parter z zimowym ogrodem pełniły funkcje reprezentacyjne – wejściowy hol, pokój dla mężczyzn, łowiecki pokój itp. Pierwsze piętro używane było przez rodzinę do celów prywatnych. Przechodnie pomieszczenia, takie jak kuchnia czy pralnia, były umieszczone w suterenie. W realizacji wewnętrznej części budynku wzięły udział przede wszystkim artystycznie – rzemieślnicze warsztaty Wiener Werkstätte, zwłaszcza ceramik Michael Powolný i Północnoczeskie Zakłady Szklarskie, przy czym Prutscher sam zaprojektował szklanki, porcelanę oraz sztucce. Prawdopodobnie uczestniczył także w modelowaniu otoczenia willi, które tworzą budynki gospodarcze, garaże oraz szklarnia mająca godną uwagi konstrukcję systemu grzewczego. Rodzina Flemmichów mieszkała w domu aż do upaństwowienia. Później zamieszkiwało w nim osiem rodzin, a w latach 1951 – 2003 cały kompleks służył jako dom dziecka dla noworodków, później zaś przeznaczony został na żłobek. Liczba dzieci systematycznie malała, przez co od roku 1999 zaczęto pertraktacje dotyczące dalszego używania budynku. Właściciel, Urząd Wojewódzki Morawskośląskiego Okręgu, zakończył działalność instytutu 31 grudnia 2003 roku i przekazał budynek miastu Krnow pod warunkiem, że będzie używał go w celach niekomercyjnych. Od pierwotnego zamiaru powołania żłobka i przedszkola odstąpiono, ponieważ pomysł nie spotkał się z zainteresowaniem społeczeństwa. Obecnie trwają przygotowania do rozpoczęcia działalności kulturowego centrum i miejsca, gdzie spotykać by się mogły różne stowarzyszenia.

Steuerova vila

Vilu textilního továrníka Heinricha Steuera na Zacpalově ulici realizovala roku 1931 krnovská firma Koch a Kindermann ve stylu pozdního baroka podle projektu vídeňského architekta Franze Vilferta. Jedná se o dvoupodlažní stavbu téměř nedotčenou pozdějšími přestavbami a úpravami. Vstup je lemován sloupy nesoucími římsu se stříškou, zadní trakt doplňuje v přízemí terasa se širokých schodištěm. V levé a zadní části budovy jsou v úrovni 1. patra 2 malé balkony s ozdobným kamenným zábradlím. V interiéru je zachována prostorná, dřevem obložená hala přes dvě patra, mohutné dřevěné schodiště a bohatě zdobený krb se dvěma sloupy a římsou, zdobenou reliéfy na antické téma. V poválečné době budova sloužila jako jesle a počátkem 90. let 20. století zde sídlil Finanční úřad. Po něm bylo do těchto prostor přestěhováno Městské informační a kulturní středisko a roku 1996 také městské muzeum, které využívá část bývalých reprezentačních a obytných místností pro výstavní účely.

Steuerova willa

Willę włókienniczego fabrykanta Heinricha Steuera, znajdującą się przy ulicy Zacpalové, realizowała w roku 1931 krnowska firma Koch a Kindermann. Budowana była ona w stylu późnego baroku, według projektu wiedeńskiego architekta Franze Vilferta. Mowa jest tutaj o dwukondygnacyjnej budowli, niemal nietkniętej późniejszymi przebudowami i rekonstrukcjami. Wejście wyznaczają kolumny nośne zdobione gzymsem, nad którymi umieszczony jest daszek, tylny obszar parteru uzupełnia taras z szerokimi, kamiennymi schodami. W lewej i tylnej części budowli, na poziomie pierwszego piętra, znajdują się dwa małe balkony z ozdobnymi, kamiennymi poręczami. Wewnątrz zachowana jest przestronna, wyłożona drewnem hala, a także prowadzące przez dwa piętra, potężne drewniane schody oraz bogato zdobiony kominiek z dwoma kolumnami i gzymsem, który ozdobiony jest reliefami z motywami antycznymi. Po wojnie budowla służyła jako żłobek, a z początkiem lat 90 – tych XX stulecia znajdował się tu Urząd Finansowy. Po nim przeniesiony tu został Miejski Ośrodek Informacyjno - Kulturowy, a w roku 1996 miejskie muzeum, korzystające przy przeprowadzaniu wystaw z części reprezentacyjnych byłych lokali mieszkalnych.

Víkendová chata Hany Larischové na Ježníku

Poslední známý projekt Leopolda Bauera byl realizován v roce 1935–36 na Ježníku a sloužil majitelce jako venkovské sídlo. Přizemní dřevěné obydlí obdélníkového půdorysu se sedlovou střechou stojí uprostřed upraveného parku s bazénem a svým vzhledem připomíná severoamerickou venkovskou architekturu. Vstup tvoří krytá veranda na čtyřech kamenných sloupech se širokými prosklenými dveřmi. V interiéru jsou zachovány původní dveře a zabudované skříně. V současné době je budova soukromým majetkem.

Dom Weekendowy Hany Larischové na Ježníku

Ostatní znany projekt Leopolda Bauera był realizowany w latach 1935 – 1936 na Ježníku i miał służyć jego właścicielce jako siedziba wiejska. Parterowe, drewniane mieszkanie wybudowane na planie prostokąta, z dachem mającym kształt siodła, stoi pośrodku zaadaptowanego parku z basenem, a swoim wyglądem przypomina budowle w stylu północnoamerykańskiej architektury wiejskiej. Wejście tworzy kryta weranda postawiona na czterech kamiennych kolumnach z szerokimi szklanymi drzwiami. Wewnątrz budynku zachowane są pierwotne drzwi i wbudowane szafy. W dniu dzisiejszym budowla jest własnością prywatną.

Dům dětí a mládeže

Tento působivý objekt byl postaven roku 1906 jako Strzelecký dům pro krnovský střelecký spolek na místě staršího empírového domku. Autorem projektu je slavný krnovský rodák architekt Leopold Bauer, který byl inspirován renesančním Lusthausem ve Stuttgartu. Dům s podloubím, vysokými štíty, impozantním vstupním schodištěm do prvního patra, bohatou sochařskou a štukovou výzdobou a dalšími zajímavými architektonickými prvky dodnes poutá pozornost odborníků. Součástí je rozlehlá zahrada, ve které se dříve nacházela vlastní střelnice se zděným portálem. V interiéru je užito plochých stropů, zdobných sloupů a v prvním patře se nachází mimo jiné rozlehlý sál s dřevěnými obklady stěn a jeviště, který v poválečné době prošel adaptací bez ohledu na původní detaily. Přístavba objektu z 50. let 20. století ještě odpovídala slohu stavby, přístavba z let sedmdesátých naopak architektonické pojetí poněkud znehodnotila. V současné době je dům využíván pro mimoškolní činnost dětí a mládeže.

Dom dzieci i młodzieży

Objekt ten był wybudowany w roku 1906, jako Dom Strzelecki, przeznaczony dla krnowskich stowarzyszeń strzeleckich, powstał na miejscu starszego domku zbudowanego w stylu empire. Autorem projektu był sławny krnowski architekt Leopold Bauer, który inspirował się renesansowym Lusthausem ze Stuttgartu. Dom z podcieniami, wysokimi dachami, okazałymi wejściowymi schodami, prowadzącymi na pierwsze piętro, jest bogato zdobiony rzeźbami i sztukaterią oraz innymi ciekawymi architektonicznymi elementami, przez co do dzisiaj przyciąga uwagę specjalistów. Stanowi on część rozległego ogrodu, w którym dawniej znajdowała się strzelnica, należąca do właścicieli domu. Do wystroju wnętrza użyto płaskich sklepień, zdobionych kolumn, a na pierwszym piętrze, między innymi, znajduje się rozległa sala z wyłożonymi drewnem ścianami oraz scena, która po wojnie została przebudowana, niestety bez uwzględnienia pierwotnych elementów wystroju. Przebudowa obiektu z lat 50 - tych XX wieku odpowiadała jeszcze stylowi budowli, natomiast przebudowa z lat 70 - tych mająca zupełnie inny charakter, poniekąd zmniejszyła jej wartość architektoniczną. W dniu dzisiejszym dom stanowi miejsce pozaszkolnej działalności dzieci i młodzieży.

Kino Mír

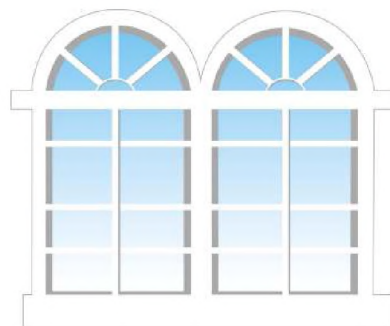
Monumentální stavba architekta Arnolda Goldbergera byla postavena v roce 1903 na dnešním Náměstí Míru firmou ostravského stavitele Hermanna jako Dělnický dům sociálně demokratické strany. V rozsáhlé volně stojící dvoupatrové budově s nepravidelným půdorysem a pultovou střechou byly dělnické byty, kanceláře, schůzové místnosti, výčep a především velký sál pro 2 000 lidí. Po druhé světové válce v něm bylo zřízeno kino Demokracie (nyní kino Mír 70), které postupně prošlo několika úpravami. Ty sice posunuly kulturní zařízení po stránce moderního vybavení a pohodlnosti pro návštěvníky do novějšího rozměru, avšak na druhou stranu znehodnotily původní architektonický stav objektu. V letech 1960 – 61 byl zadržán rohový hlavní vstup a vytvořeny nové ve východním průčelí, kde byla naopak zadržena okna v patře. Bývalé byty se změnilo na internát Střední pedagogické školy.

Kino Mír

Monumentalna budowla architekta Arnolda Goldbergera, wybudowana została w roku 1903, na dzisiejszym Náměstí Míru, przez firmę budowniczego Hermanna jako Dom Robotniczy Partii Socjalistyczno – Demokratycznej. W obszernym, wolnostojącym dwupiętrowym budynku na nieregularnym planie i z płaskim sklepieniem znajdowały się mieszkania robotników, biura, pomieszczenia przeznaczone do spotkań, piwiarnia, a przede wszystkim wielka sala dla dwóch tysięcy ludzi. Po drugiej wojnie światowej funkcjonowało w nim kino Demokracie (obecnie kino Mír 70), które z czasem przeszło wiele modernizacji. Tradycyjny wystrój zastąpiony został nowoczesnym wyposażeniem, co poprawiło komfort odwiedzających, ale z drugiej strony utracono pierwotny styl obiektu. W latach 1960 – 1961 zamurowano główne wejście, a wybudowano nowe, znajdujące się w przedniej ścianie budynku, gdzie z kolei zamurowano okna na piętrze. Mieszkania zaadaptowano na internat Średniej Szkoły Pedagogicznej.

vydalo:
Městské informační a kulturní středisko Krnov
Zacpalova 1
794 01 Krnov
tel.: 554 614 706
www.mikskrnov.estranky.cz

tisk:
Bittisk s.r.o.
Opava

text:
MIKS Krnov

foto:
MIKS Krnov

2009

NEPROŠLO JAZYKOVOU ÚPRAVOU

Tato publikace vychází v rámci projektu „Vzkříšení zakleté krásky“, který je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Fondu mikroprojektů Euroregionu Praděd.